

Видається з 1976 року.
 Виходив під назвами: «Русский язык и литература в средних учебных заведениях Украины», «Відродження»,
 «Всесвітня література в середніх навчальних закладах України»,
 «Всесвітня література в сучасній школі».
 3 липня 2013 р. – «Всесвітня література в школах України».
 Свідоцтво про державну реєстрацію
 КВ № 20008 – 9808Р від 25.06.2013 р.
 Передплатний індекс 68829
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 Державне інформаційно-видавниче підприємство
 видавництва «ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА»
 Схвалено вченою радою Інституту іноземної філології
 Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Головний редактор
ТАМАРА ГРЕВЦЕВА

Редакційна колегія:
 КАТЕРИНА БИКОВА,
 ЛЮДМИЛА ВОЗНЮК,
 ЄВГЕНІЯ ВОЛОЩУК,
 ВОЛОДИМИР ГЛАДИШЕВ,
 ЄВДОКІЯ ГОЛОБОРОДЬКО,
 ЛЮДМИЛА ДАВИДУК,
 МИКОЛА ЖУЛИНСЬКИЙ,
 ОЛЕНА ІСАЄВА,
 ЖАННА КЛИМЕНКО,
 ЮРІЙ КОВБАСЕНКО,
 ЖАННА КОШКІНА,
 ЮРІЙ КУЗНЕЦОВ,
 ЛІДІЯ МАЦЕВКО-БЕКЕРСЬКА,
 ЛЕСЯ МІРОШНИЧЕНКО,
 ДМИТРО НАЛИВАЙКО,
 ОЛЬГА НІКОЛЕНКО,
 НІНА ОЗЕРОВА,
 ОЛЕКСАНДР ПРОНКЕВИЧ,
 СВІТЛАНА САФАРЯН,
 ОЛЬГА СУХОМЛИНСЬКА,
 БОРИС ШАЛАГІНОВ,
 НЕОНІЛА ШИНКАРУК,
 ФЕЛІКС ШТЕЙНБУК

Методична рада:
 СВІТЛАНА БАК,
 РИТА ЄРОШЕНКО,
 ЛІДІЯ ЗІНЕВИЧ,
 ЛЮДМИЛА КОВАЛЬОВА,
 ІРИНА КУЗЬМЕНЧУК,
 ЛЮДМИЛА ЛИСАК,
 ЛЮДМИЛА ПАРАМОНОВА,
 ОЛЕКСАНДР ПЕРВАК,
 ЛЮДМИЛА ПУЛАТОВА,
 ОЛЕНА РЕВНІВЦЕВА,
 ОЛЬГА СУТУЛА,
 ІРИНА ТРИГУБ,
 НАТАЛІЯ ХИМЕРА,
 ТЕТЯНА ЧЕРЕДНИК,
 МАРИНА ЧУБАРОВА,
 ВАЛЕНТИНА ЮРЧАК

На с. 1 обкладинки: мал. **Марії БАЦ**,
 учениці Хмельницької гімназії № 1
 (учитель **Людмила ЛИСАК**)

Всесвітня Література

В ШКОЛАХ УКРАЇНИ

Щомісячний науково-методичний журнал

№ 3 (429). Березень 2017

ЗМІСТ

НОВА ШКОЛА: ПРАКТИКА, ПРОБЛЕМИ

Інтеграція: за (?) і проти

- БИЦЬКО** Оксана. Зберегти українську модель мовно-літературної освіти! 2
НЕНЬКО Ігор. Кинути камінець у стоячу воду
 Про кризу дитячого читання, її причини та шляхи подолання 4
ЯЛТАНЕЦЬ Тетяна. Зарубіжні письменники та Україна ... 8

МЕТОДИКА, ПОШУК, ДОСВІД

Конкурс «Позакласне читання»

- Єрошенко** Маргарита. Право на життя
 Урок за оповіданням А. Чехова
 «Спати хочеться». 6 клас 10
Урок за темою
ХАМБЕКОВА Лариса. Мистецтво жити і любити
 Урок-дослідження за романом
 Л. Толстого «Анна Кареніна» 12
РОМАНЧИКОВА Любов. Гармонія з природою –
 запорука щастя
 Урок за темою «Е. Хемінгуей. «Старий і море» –
 повість-притча про людину, філософсько-символічний
 зміст твору» 16
ЛИСАК Людмила. Шкільний театр:
 про проблеми і не тільки 19

МЕТОДИКА, ПОШУК, ДОСВІД: ЗАВТРА — НА УРОК

5 КЛАС

- ГОВОРУНЕЦЬ** Зоя. «У Дивокраї треба опинитись!»
 Урок-подорож за повістю-казкою Льюїса Керролла
 «Аліса в Країні Див» 22

7 КЛАС

- ВІННІЧУК** Галина. Хай мирним буде небо!
 Урок за поемою Г. Лонгфелло «Пісня про Гайавату» 26

8 КЛАС

- ПЕРВАК** Олександр, **СУНІК** Галина, **ЯКОБЧУК** Ірина,
БЕРЕЗОВСЬКА Світлана. Орієнтовне планування
 уроків зарубіжної літератури 29

Позакласне читання

- КАШУБА** Євдокія. Талановитим можеш ти не бути,
 але людяним...
 Урок-роздум за повістю
 Анатолія Алексіна «Безумна Євдокія» 57

10 КЛАС

- КОЗІЄВА** Віталіна. Будьмо красивими!
 Урок-дослідження за романом
 О. Уайльда «Портрет Доріана Грея» 60

РОСІЙСЬКА МОВА В ШКОЛАХ УКРАЇНИ

- ШЕЙМАН** Юлія. Я и мой внутренний мир
 Урок-творческая мастерская. 9 класс 63

ІНТЕГРАЦІЯ: ЗА (?) І ПРОТИ

ЗБЕРЕГТИ УКРАЇНСЬКУ МОДЕЛЬ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ!

Оксана Бицько, старший викладач кафедри методики викладання світової літератури НПУ ім. М.П.Драгоманова

Ось уже кілька місяців в освітянських і не лише колах обговорюються запропоновані МОН України новації, що отримали назву **«Нова українська школа»**. Її концепція ґрунтується на добре відомих освітянам ідеях запровадження 12-річної шкільної освіти, профільного та особистісно орієнтованого навчання, компетентнісного підходу до нього та інтеграції шкільних предметів. Остання позиція хоча і була очікуваною вчителями, однак зуміла всіх здивувати і навіть роздратувати. І не дарма!

Уперше ідея інтеграції предметів прозвучала в серпні 2016 р. з вуст доктора філологічних наук, професора Г. Ключека. У його статті «Про час «Х» у реформуванні освіти» йшлося про необхідність злиття в один курс шкільних предметів «Українська мова», «Українська література» та «Зарубіжна література». Пропонувалося поетапне вирішення проблеми: спочатку об'єднання двох літературних курсів в один інтегрований (з розподілом матеріалу між курсами української літератури та зарубіжної у співвідношенні 70 на 30), а далі інтегрованого – з курсом української мови. Такий процес чомусь було позначено автором як «МІЖпредметна інтеграція». Тема інтеграції обговорювалася під час подіумної дискусії «Зарубіжна література в сучасному освітньому процесі», що розгорнулася на порталі «Світліт» (модератор **Ірина Кузьменчук**), та підтримки серед учасників вона практично не знайшла.

Незабаром просочилася інформація про початок роботи групи осіб, список яких так і залишився невідомим широкому загалу, над розробкою **нового стандарту освіти** за поль-

ським зразком. Рекомендації з цього питання віднайшлися на сайті МОНу (Андрей Ясінські *«Програмна основа загальноосвітнього навчання та її впровадження в Польщі: Рекомендації для української системи освіти»*). Оливи до вогню долила стаття члена зазначеної робочої групи М. Товкало *«Інтегрована мова...»*.

За таких обставин з'явилися есеї доктора педагогічних наук, професора **Олени Ісаєвої** «Про інтеграцію шкільних курсів української і зарубіжної літератури», звернення доктора педагогічних наук, професора **Жанни Клименко** «Учітесь, читайте, і чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь...», відкритий лист до учасників дискусії «Література для читання VS шкільна програма з літератури» у рамках тематичного Форуму «Освіта» Форуму книговидавців у Львові учителя зарубіжної літератури Технічного ліцею м. Києва **Ірини Меґедь**, відкритий лист до Міністра освіти і науки України Л. М. Гриневич від учителів Чернігівщини, а незабаром – **«Звернення науково-педагогічної спільноти, представників громадськості та всіх небайдужих до міністра освіти і науки Лілії Гриневич»**, під яким на сьогодні підписалося понад 2200 осіб (див. матеріали персонального сайту проф. О. Ісаєвої). Ознайомитися з текстом останнього документа та підписати його могли і мають до цього часу можливість усі охочі на Facebook у групі «ЗВЕРНЕННЯ ДО Л. ГРИНЕВИЧ», де постійно генерується список. У зверненні доводиться необхідність збереження самостійних шкільних предметів «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література» як таких, що входять до кола україноцентричних дисциплін і мають потужний по-

тенціал «у вирішенні суспільно важливих і вкрай актуальних для України завдань», зокрема у формуванні **національної ідентичності** українських школярів.

Про запеклу боротьбу за збереження вітчизняної моделі мовно-літературної освіти свідчать й інші яскраві приклади:

численні звернення до очільників МОН, зокрема і «Звернення Вченої ради Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України», «Звернення громадської організації «ВСЕУКРАЇНСЬКА СПІЛКА ВЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ» (голова **Людмила Юлдашева**, секретар **Вікторія Туряниця**) та ін.; відкритий лист-клопотання ініціативної групи учасників «XII Чернігівських педагогічних зустрічей-2016»; резолюції різних наукових зібрань, зокрема фестивалю педагогічних ідей у Вінниці, конференції в Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника, науково-методичного семінару в Миколаєві, круглого столу в НПУ ім. М. П. Драгоманова та ін.; статті провідних науковців, зокрема доктора філологічних наук, професора **Галини Токмань**; висвітлення проблеми в ЗМІ, зокрема інтерв'ю з **Жанною Клименко** на «Громадському радіо», розмова з **Оленою Ісаєвою**, **Жанною Клименко**, **Іриною Красуцькою** на Petro Mohyla TV (м. Миколаїв), зустріч з доктором філологічних наук, професором **Ольгою Ніколенко** в ток-шоу «Акценти» (м. Полтава), відеовиступ кандидата філологічних наук, професора **Юрія Ковбасенка** на сайті «Світліт» та ін.; зустріч в МОН групи науковців та вчителів із заступником міністра науки і освіти П. Хобзеем; мітинги освітян у Рівному та Черкасах у січні-лютому поточного року; активна участь громадськості в обговоренні проблеми на різних мережевих ресурсах, зокрема у згадуваній вище групі «ЗВЕРНЕННЯ ДО Л. ГРИНЕВИЧ».

Та ніщо поки не допомогло МОН скасувати власні плани руйнації вітчизняної моделі шкільної мовно-літературної освіти та змінити обрану тактику «широкого» обговорення за зачиненими дверима в присутності ретельно відібраної групи осіб.

Оприлюднений у січні 2017 р. Проект Типового навчального плану для 10–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів хоча й виявив певну результативність боротьби (предмет «Українська мова» в ньому представлено окремою позицією), однак ще більше збурих освітянську спільноту. Адже в ньому проголошено «злиття» двох літературних курсів в один інтегрований та скорочення вдвічі кількості годин на вивчення останнього – з 4-х на два окремі предмети до 2-х на один інтегрований (до того всі реформатори дружно запевняли вчителів, що кількість годин на літературний компонент буде збережено). Лише у профіль-

них (філологічних) класах на інтегрований курс передбачено 8 год на тиждень. Та хіба це вирішить питання по країні в цілому?!

Друга прикра звістка року, що настав, пов'язана з початком оновлення програм 5–9 класів. На нараді в МОН із цього питання перед оновлювачами було поставлено завдання підпорядкувати програми всіх шкільних курсів **чотирьом наскрізним лініям**: 1) здоров'я і безпека, 2) громадська активність, 3) підприємницька і фінансова грамотність, 4) сталий розвиток і екологічна грамотність. За задумом очільників МОНУ, зазначені лінії повинні стати інструментом формування предметних компетентностей учнів (зазначимо, що ні літературна, ні читацька компетентності так і не були передбачені). Як не дивно, в зазначеному переліку відсутня та, на яку понад усе чекає сьогодні українське суспільство, – лінія, спрямована на формування національної свідомості, патріотизму та моральності учнів, на розбудову ДУХОВНОЇ СТІНИ, якої потребує країна, що потім і кров'ю виборює свою Незалежність. Виникає питання: ЧОМУ ЦЯ ЛІНІЯ ВІДСУТНЯ? І як це узгоджується із затвердженою Президентом Стратегією національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки?

24 січня 2017 р. з ініціативи освітянської спільноти на сайті Верховної Ради було зареєстровано петицію «НА ЗАХИСТ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ», до якої станом на 18.02 долучилося понад 900 осіб. У петиції висловлено прохання про проведення ДЕПУТАТСЬКИХ СЛУХАНЬ щодо ходу реформи шкільної мовно-літературної освіти та публічного обговорення ідеї інтеграції предметів серед фахівців із широким залученням громадськості. Для того щоб ці вимоги мали шанс на втілення, петиція повинна набрати **25 тисяч** голосів.

Підписатися під петицією може кожен громадянин України, у якого є адреса, мобільний телефон та електронна скринька (крім скриньки з доменом Росії). Порядок дій такий:

1. Зайти на сайт електронних петицій Верховної Ради України та знайти необхідну петицію: <https://itd.rada.gov.ua/services/petition/index/2066>.
2. Зареєструватися (зробити свій обліковий запис, який надасть можливість підписати цю та інші петиції на сайті).
3. Підтримати петицію.

Шановні колеги! Долучайтесь до боротьби за збереження української моделі мовно-літературної освіти!